

**Wyrok Sądu Najwyższego
z dnia 29 września 1933 r.
sygn. akt 2 K 742/33**

- 1) Przysięga nie jest według k.p.k. gwarancją przedmiotowej prawdziwości zeznań, lecz bodźcem do wyjawienia subiektywnej prawdy.**
- 2) Artykuł 110 k.p.k. wskazuje świadków wyłączonych ze składania przysięgi, dzieląc ich ze względu na ich stosunek do tego bodźca.**
- 3) Sąd nie ma obowiązku pouczenia świadka o prawie do odmowy odpowiedzi na zadane mu pytanie, jeśli mogłyby to spowodować pociągnięcie go do odpowiedzialności.**

Sąd Najwyższy w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sądu Najwyższego dr Wł. Sokalski

Sędziowie Sądu Najwyższego: St. Śliwiński
St. Frycz (sprawozdawca)

przy udziale prokuratora Sądu Najwyższego St. Błęszyńskiego

i jako protokolanta aplikanta sądowego St. Marcinowskiego

na rozprawie kasacyjnej 29 września 1933 r.

w sprawie Andrija Matrofajło

oskarżonego z art. 225 k.k.¹

po rozpoznaniu kasacji oskarżonego Matrofajło

od wyroku Sądu Okręgowego w Stanisławowie, jako sądu przysięgłych z dnia 22 czerwca 1933 r., sygn. akt V K 278/33

na mocy art. 529 i 598 k.p.k.² oraz art. 68 przepisów tymczasowych o kosztach sądowych³, kasację Andrija Matrofajło oddala, a tegoż Matrofajłę od kosztów postępowania kasacyjnego i opłaty sądowej w Sądzie Najwyższym zwalnia.

Uzasadnienie

Kasacja zarzuca wyrokowi obrazę:

- a) art. 110 § 1 pkt c k.p.k. przez zaprzysiężenie świadka Anny Chrystońkowej, skazanej za udział w tym samym czynie,

¹ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. – Kodeks karny, Dz.U. 1932 nr 60 poz. 571.

² Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 marca 1928 r. Kodeks postępowania karnego, Dz.U. 1928 nr 33 poz. 313.

³ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 marca 1924 r. w przedmiocie ogłoszenia przepisów tymczasowych o kosztach sądowych, Dz.U. 1924 nr 28 poz. 284.

- b) art. 106 k.p.k. przez niepouczenie świadka Chrystońkowej o prawie odmowy zeznań,
- c) niewymienionego liczbowo art. 332 k.p.k. przez nieuwzględnienie wniosku o przesłuchanie prokuratora, na jakie okoliczności badał świadka Chrystońkową w dniu poprzedzającym rozprawę lub o dołączenie do akt odnośnego protokołu badania świadka,
- d) art. 419 k.p.k. przez nieuwzględnienie wniosku o postawieniu przysięgłym pytań ewentualnych.

Wprawdzie art. 110 pkt c k.p.k. skazanych za udział w czynie nie wymienia, co na pierwsze wejrzenie nasuwa wniosek, że skazani nie są wyłączeni od przysięgi, lecz taki pogląd uznać należy za błędny. Przysięga nie jest według k.p.k. gwarancją przedmiotowej prawdziwości zeznań, lecz bodźcem do wyjawienia subiektywnej prawdy. Artykuł 110 k.p.k. obejmuje dwie grupy świadków. Pierwsze trzy punkty dotyczą grupy świadków o wątpliwej prawdomówności czy to z powodu wieku, czy to z powodu pewnego rozstroju psychicznego, czy wreszcie z powodu osobistego zainteresowania w sprawie. Ci świadkowie są wyłączeni od przysięgi, gdyż bodziec może na nich nie działać. Czwarty punkt zwalnia od przysięgi osoby, których powołanie duchowne stwarza domniemanie ich bezwzględnej prawdomówności, wobec czego ten bodziec jest zbędny. Otóż wyrok skazujący bynajmniej stanu zainteresowania nie przecina. Osoba skazana może bądź w dalszym ciągu odgrywać rolę niewinnej ofiary, dążąc do wznowienia postępowania, bądź też wobec tego, że los jej już się rozstrzygnął, dążyć do ocalenia swoich współników, lub ulżenia ich doli przez wzięcie ciężaru winy na siebie. Udział w czynie podejrzanego jest jeszcze tylko domniemany, udział skazanego pewny. Jeśli domniemanie stwarza podstawę do wyłączenia od przysięgi, to tym bardziej musi od niej wyłączać pewność. Dlatego też k.p.k. unikający wszelkich zbędnych określeń i dyspozycji o skazanych, jak głosiła u.p.k. z 1877 r.⁴, czy też przekonanych, według wyrażenia u.p.k. z 1873 r.⁵, nie wspomina. U.p.k. z 1864 r.⁶ w ogóle tej podstawy wyłączenia nie знаła. Jednakże w danym wypadku obraza art. 110 pkt c k.p.k. nie może, w myśl art. 515 k.p.k., skutkować uchyleniu wyroku, gdyż treść zeznania Chrystońkowej, która potwierdziła tylko przyznany przez oskarżonego fakt otrzymania odeń kwasu siarczanego, nie mogła mieć wpływu na treść wyroku.

Wedle art. 106 k.p.k. świadek ma prawo nie odpowiadać na pytania co do okoliczności, które mogłyby spowodować pociągnięcie go do odpowiedzialności, jednakże przepis ten nie nakłada na sąd obowiązku pouczenia świadka o służącym mu prawie (por. wyrok Sądu Najwyższego z 3 maja 1930 r., sygn. akt 1 K 305/30).

⁴ Niemiecka ustawa postępowania karnego z 1 lutego 1877 r. Oficjalny tekst polski: Ustawa o postępowaniu karnem obowiązująca w byłej dzielnicy pruskiej : wraz z ustawą wprowadczą, Poznań 1920.

⁵ Austriacki kodeks postępowania karnego z 23 maja 1873 r., Dz.U.P z 1873 r., poz. 119.

⁶ Rosyjska ustawa postępowania karnego z 20 listopada 1864 r. Oficjalny tekst polski: Ustawa postępowania karnego tymczasowo obowiązująca w Królestwie Polskim, Warszawa 1917.

Sąd zasadnie odmówił wnioskowi oskarżonego o przesłuchanie Prokuratora co do okoliczności, na jakie była badana dnia poprzedzającego rozprawę świadek Chrystońkova oraz o dołączenie protokołu tego badania i postanowienie swoje w tym przedmiocie należycie umotywował, skoro okoliczność przesłuchania świadka nie miała żadnego wpływu na treść wyroku, a ewentualny protokół o ile został sporządzony, nie został dołączony do akt, nie był przedmiotem rozprawy i wyrok się na nim nie opiera.

Sąd nie dopuścił się uchybienia art. 419 i 430 k.p.k. przez nieuwzględnienie wniosku o postawienie pytań ewentualnych, gdyż tezy zawarte w pytaniach ewentualnych mieszczą się w II pytaniu głównym, na które mogła nastąpić przez wykreślenie końcowego ustępu odpowiedzi w sensie pożądanym przez oskarżonego, który przeto przez niepostawienie tych pytań nie doznał żadnego uszczerbku.

Z tych zasad Sąd Najwyższy kasację oddalił.

[Przywołane przepisy: art. 106 k.p.k., art. 110 § 1 p. c. k.p.k., art. 332 k.p.k., 419 k.p.k., 430 k.p.k., art. 515 k.p.k.]